

Dato: 30.01.2026

Vår ref: 25/03419-5

Deres ref:

Vedtatt høringsuttalelse på Rapport fra ekspertutvalg om tilskuddsordning for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn

Sammendrag av Den norske kirkes høringssvar

Den norske kirke mener dagens finansieringsordning er god og forutsigbar. Dersom det skal vurderes justeringer i ordningen, er det avgjørende for Den norske kirke at resultatet får bred politisk legitimitet og oppleves som gjenkjennelig og rettferdig for både staten, sektoren og befolkningen. Dersom deler av finansieringsordningen skal endres, er Den norske kirke åpen for dette, gitt at visse hensyn ivaretas og at justeringene i hovedsak løses innenfor dagens lovverk.

En justert modell må sikre en fortsatt sterk offentlig finansiering som muliggjør reell religionsfrihet og religionsutøvelse for alle, og at Den norske kirke kan opprettholde sin landsdekkende tilstedeværelse og videreføre virksomheten på dagens nivå som grunnlovsfestet folkekirke.

Den norske kirke legger til grunn at Grunnloven § 16 både gir staten en særskilt plikt til å understøtte Den norske kirke som folkekirke og en plikt til å understøtte øvrige tros- og livssynssamfunn «på lik linje». «På lik linje» forstås som rettferdig likebehandling av det som er likt, og saklig begrunnet forskjellsbehandling der oppgaver og ansvar er ulike. Den norske kirke deler ikke ekspertutvalgets forslag til nytolkning av folkekirkeoppdraget, der støtten til kirken deles i en «folkekirkedel» etter § 16 andre punktum og en «trossamfunnsdel» etter fjerde punktum. Det å være folkekirke og trossamfunn er to sider av samme sak; alt Den norske kirke gjør, gjør vi som folkekirke, og § 16 fjerde punktum forstås derfor som en bestemmelse om støtte til andre tros- og livssynssamfunn på lik linje med Den norske kirke og mellom alle tros- og livssynssamfunn, ikke som grunnlag for å splitte støtten.

På denne bakgrunn mener Den norske kirke at videre arbeid bør ta utgangspunkt i modell A, med justeringer i beregningsgrunnlaget. Justeringene bør tydeliggjøre skillet mellom virksomhet rettet mot det daglige kirke- og menighetsliv og oppgaver som Den norske kirke utfører på vegne av storsamfunnet. Oppgaver som følger av særskilt samfunnsansvar bør holdes utenfor beregningsgrunnlaget for øvrige tros- og livssynssamfunn. Det forutsettes samtidig at et eventuelt uttrekk av midler til marginal infrastruktur følges opp med etablering av en nasjonal, søkbar tilskuddsordning for

seremonirom og bygg for andre tros- og livssynssamfunn, beregnet forholdsmessig ut fra det som tas ut. Dette vil kunne ivareta både politisk og økonomisk bærekraft samt rettferdig likebehandling av det som er likt.

Den norske kirke vil fraråde at endringer i beregningsgrunnlaget samtidig brukes til å tvinge gjennom organisasjonsmessige endringer, slik ekspertutvalget skisserer for institusjonsprester. Slike spørsmål ligger utenfor utvalgets mandat, er ikke behandlet gjennom ordinære prosesser i arbeidslivet og har ikke vært gjenstand for høring eller annen involvering. Vi anbefaler derfor at økonomiske justeringer gjennomføres uten å binde opp framtidig organisering av tjenestene.

Uavhengig av hvordan en justert modell til slutt blir seende ut, er det et viktig poeng for Den norske kirke at finansieringsordningen legger til rette for økt samskaping mellom kommunene og tros- og livssynsfeltet. Tros- og livssynssamfunn er allerede viktige samarbeidspartnere innen beredskap, integrering, omsorg og kultur. En ordning som ikke skaper unødige hindringer for nye partnerskap, vil gjøre det mulig å utvikle nye samfunnsnyttige tiltak i samspill med det offentlige og styrke det livssynsåpne samfunnet. Den norske kirke ønsker å være en tydelig, lyttende og konstruktiv samarbeidspartner i det videre arbeidet, og inviterer til fortsatt dialog om utforming og innfasing av en justert finansieringsordning som både ivaretar folkekirkenes oppdrag og gir gode og forutsigbare rammer for hele tros- og livssynssektoren.

Høringssvar fra Den norske kirke

1.0 Innledning

Den norske kirke er en landsdekkende folkekirke som er til stede i alle lokalsamfunn over hele landet med om lag 1 200 prester, 5 000 andre kirkelige ansatte og over 83 000 frivillige. Disse står på døgnet gjennom, året rundt og gjør sin tjeneste i over 1 600 kirker og andre kirkelige bygg. Sammen skapes og tilbys meningsfulle møteplasser og fellesskap både i hverdagskirkens mangfoldige aktiviteter og søndagskirkens stemningsfulle gudstjenester. Folkekirken er ikke bare til stede for sine 3,4 millioner medlemmer, men bidrar for og med hele samfunnet, med fellesskap, beredskap og nærvær. Den norske kirke forvalter og ivaretar også noen av landets fremste kulturskatter i form av kulturhistoriske kirkebygg.

Den norske kirke vil fremheve at det i Norge er tradisjon for et aktivt og støttende forhold til Den norske kirke og øvrige tros- og livssynssamfunn. Denne anerkjennelsen av tros- og livssynenes egenverdi og deres betydning for enkeltmennesker, og for storsamfunnet, er det viktig å ikke ta for gitt. I det som for mange oppleves som en usikker og utrygg tid er det viktig at kirken, som en håpsbevegelse, kan være til stede og virksom.

Ekspertutvalget har gjort et grundig arbeid innenfor mandatet de ble gitt. At Grunnlovens § 16 og trossamfunnsloven ligger til grunn for alle justeringer som er foreslått taler for rapportens legitimitet og videre bruk. Dette muliggjør en god debatt som kan resultere i enkelte justeringer uten behov for omfattende endringer i lovverk eller sette i gang annet unødig og kostnadskrevende arbeid.

1.1 Sammendrag av Den norske kirkes posisjon

Den norske kirke mener dagens finansieringsordning er god og forutsigbar. Dersom det skal vurderes justeringer i ordningen, er det avgjørende for Den norske kirke at resultatet får bred

politisk legitimitet og oppleves som gjenkjennelig og rettferdig for både staten, sektoren og befolkningen. Dersom deler av finansieringsordningen skal endres, er Den norske kirke åpen for dette, gitt at justeringene i hovedsak løses innenfor dagens lovverk og at visse hensyn ivaretas.

Det første hensynet er at en eventuelt justert modell må sikre en sterk offentlig finansiering som muliggjør religionsfrihet og religionsutøvelse for alle, uavhengig av inntekt og livssituasjon. Den norske kirke mener at dette bygger fellesskapet blant borgere i landet sterkere og er et gode for hele samfunnet.

Ekspertutvalget sier det er stor politisk frihet for å bestemme nivå for støtten, så fremt den ikke legges nær 0 kr. Den friheten mener vi politikere skal bruke positivt til å bygge grunnlaget for en solid tros- og livssynssektor. En aktivt støttende tilskuddsordning også i tråd med regjeringens strategi for det livsynsåpne samfunnet.

Det andre hensynet er at en justert modell må sikre at Den norske kirke kan opprettholde sin landsdekkende tilstedeværelse og videreføre virksomheten på dagens nivå, slik at kirkens grunnlovsforankrede oppdrag som folkekirke ivaretas.

Grunnlovens § 16 bygger på en grunnleggende og gjensidig forståelse mellom befolkning, stat og kirke om at hele befolkningen skal ha tilgang til en lokal kirke der de bor. En kirke som er åpen for alle som søker den, forvalter de viktige livsritene og merkedagene, og som utfører oppgaver på vegne av storsamfunnet og den enkelte i både hverdag, høytid og krise. § 16 er et godt uttrykk for den rollen som Den norske kirke har i samfunnet vårt i dag.

Det tredje hensynet i en eventuell justert modell må sikre en rettferdig likebehandling av det som er likt mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, samtidig som Den norske kirkes særskilte samfunnsoppdrag ivaretas.

Likebehandling er et grunnleggende prinsipp i norsk tros- og livssynspolitik.

Likebehandlings-prinsippet krever at det som er likt behandles likt. Samtidig krever det at likebehandling ikke gir en så streng likhetsforståelse at ulike ting blir behandlet som like. Likebehandling betyr rettferdig behandling med årvåkenhet over de faktiske forskjeller i oppgaver og ansvar.

Den norske kirke har som grunnlovsfestet folkekirke et særskilt samfunnsoppdrag for hele samfunnet. Ekspertutvalget tydeliggjør i sitt arbeid at myndighetene innenfor Grunnloven og menneskerettighetene har handlingsrom til å gi ulik støtte der oppgaver og ansvar er ulike. En justert finansieringsordning må derfor bygge på likebehandling av det som faktisk er likt, hvilket også er med på å anerkjenne mangfoldet i tros- og livssynssektoren.

Andre momenter Den norske kirke mener må ligge til grunn er at en eventuelt justert modell må sikre en fortsatt todelt finansiering fra stat og kommune, som uttrykk for kirkens rolle både nasjonalt og lokalt i hele landet. Denne delingen spiller at folkekirken både er en nasjonal institusjon og en lokal samfunnsaktør. For Den norske kirke er det viktig at dette ligger fast.

Videre må ordningen gi forutsigbarhet, bærekraft og langsiktighet for hele tros- og livssynssektoren, der eventuelle endringer fases inn gradvis og over tid, slik at aktørene kan planlegge virksomhet, bemanning og byggforvaltning på en ansvarlig måte. Brå

omveltninger kan gi langvarige problemer for mange aktører i tros- og livssynssektoren, da mange har begrenset kapasitet til administrasjon.

En eventuelt justert modell må også innebære videreføring av en ordning med direkte tilskudd til Den norske kirke, som gir et beregningsgrunnlag per medlem for øvrige tros- og livssynssamfunn, i tråd med prinsippet om likebehandling av det som er likt. Samtidig er det avgjørende at oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av storsamfunnet, holdes utenfor beregningsgrunnlaget for støtte til øvrige aktører i tros- og livssynsfeltet, nettopp fordi disse oppgavene ikke er sammenlignbare i omfang og ansvar.

Finansieringsordningen bør i tillegg legge til rette for etablering av en nasjonal, søkbar tilskuddsordning for seremonirom utenfor Den norske kirke. Ordningen bør beregnes forholdsmessig ut fra samlet tilskudd til bygningskostnader i Den norske kirke, for å fremme mest mulig likeverdige rammer for livssynsutøvelse i praksis. Slik kan en ny ordning samtidig tydeliggjøre folkekirkens særlige ansvar for marginal infrastruktur og sikre at andre tros- og livssynssamfunn har reelle muligheter til å utvikle og vedlikeholde egnede rom for sine seremonier.

Til sist må finansieringsordningen i hovedsak være i samsvar med gjeldende lovverk, særlig Grunnloven § 16 og trossamfunnsloven, og speile statens ansvar for å føre en aktivt understøttende tros- og livssynspolitik. En god modell kjennetegnes også ved at staten aktivt understøtter tros- og livssynsfeltet som en demokratisk verdi og som en del av infrastrukturen i et livssynsåpent samfunn. For Den norske kirke er det derfor et viktig kriterium at ordningen legger til rette for samskaping mellom offentlige myndigheter og tros- og livssynssamfunn, slik at sektorens ressurser og kompetanse kan bidra inn i fellesskapets behov på en målrettet og forpliktende måte.

Den norske kirke er medlem av Norges Kristne Råd, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Hovedorganisasjonen KA og har vært involvert i arbeidet med deres høringsuttalelser. Den norske kirke verdsetter dette samarbeidet, og ser frem til videre dialog i sektoren og med myndighetene om arbeidet. Det er bred enighet i sektoren om mange hovedprinsipper. Samtidig kan de enkelte organisasjonene og tros- og livssynssamfunnene ha ulike primærsyn på noen punkter. Den norske kirkes høringsuttalelse gir uttrykk for vår vurdering av ekspertutvalgets rapport.

1.2 Om ekspertutvalgets rapport og mandat

Lovverket som ligger til grunn for dagens politikk er et resultat av brede forlik på Stortinget, formet over flere Stortingsperioder. Dette er med på å skape politisk legitimitet og forutsigbarhet.

Økonomisk sett anser vi ikke at støtten til sektoren generelt eller Den norske kirke spesielt er for høy eller at den øker for mye. Ekspertutvalget selv fremhever at for perioden 2015-2024 har det vært en viss reell nedgang i det kommunale tilskuddet til folkekirken, da kommunenes støtte til drift og investeringer har vokst mindre enn den generelle prisveksten. Den samme tendensen kan vi også se for øvrige tros- og livssynssamfunn ut fra ekspertutvalgets egne tall.

At det er god samfunnsøkonomi å aktivt understøtte Den norske kirke og tros- og livssynssektoren er ikke noe nytt. Rambøll gjennomførte i 2024 en samfunnsøkonomisk analyse av Den norske kirkes bidrag på kulturfeltet og bare på dette feltet alene er

folkekirkens bidrag satt til nesten 4,3 milliarder kroner. Det er med andre ord tilskudd som gir både stat og kommune mye tilbake, hvilket er en gevinst som samfunnet kan risikere miste om reduksjonen i tilskudd blir for stor.

Anbefalingene fra Den norske kirke vil holde seg innenfor ekspertutvalgets mandat.

2. Juridiske rammer og likebehandling av det som er likt

Dette kapittelet tar som mål å svare ut rapportens kapittel 2. Viktige poenger for Den norske kirke her er at gjeldende lovverk i hovedsak skal ligge til grunn og at eventuelle justeringer er innenfor handlingsrommet som dette gir.

Diskusjonen om folkekirke og likebehandling av det som er likt er forkortet til å passe formatet på høringen, selv om dette er sentralt for høringssvaret slik også ekspertutvalget sier det er for deres kapittel 2.

2.1 Kommentar til utvalgets fremstilling av Grunnloven § 16 og EMK

Grunnloven § 16 legger, sammen med Norges menneskerettslige forpliktelser, grunnlaget og rammer for statens tros- og livssynspolitikk. Staten har en særskilt plikt til å understøtte Den norske kirke som evangelisk-luthersk folkekirke, samtidig som staten også har plikt til å understøtte alle tros- og livssynssamfunn «på lik linje». Grunnloven § 16 forplikter staten til å føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk. Som ekspertutvalget peker på, kan denne utformes på flere måter.

Grunnloven § 16 fjerde punktum om at tros- og livssynssamfunn skal understøttes «på lik linje» må leses i forlengelsen av statens særlige plikter overfor Den norske kirke¹. Som ekspertutvalget peker på, vil eventuelle ulikheter mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, kunne etableres etter Grunnloven § 16 fjerde punktum, så lenge de forfølger lovlige formål og har en objektiv og rimelige begrunnelse. Tilsvarende vil forskjellsbehandling som har et saklig formål og ikke utgjør et uforholdsmessig inngrep overfor den som forskjellsbehandles ikke være i strid med EMK artikkel 9 og 14, selv om rettssubjektene er i analoge eller sammenlignbare situasjoner. «På lik linje» betyr derfor ikke identisk behandling, men rettferdig likebehandling av det som er likt og en saklig begrunnet forskjellsbehandling av det som er ulikt både mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn og mellom alle tros- og livssynssamfunn. Fjerde punktum er både et krav om materiell understøttelse og en regel om ikke-diskriminering.

2.2 Forståelsen av folkekirken

I juridisk teori har både Hjorthaug (2021) og Holmøysvik (2024) lagt til grunn at plikten til særlig understøttelse av Den norske kirke bare gjelder så lenge den forblir en folkekirke, noe som også understøttes av ordlyden «som sådan» / «som det»². Med henvisning til at «det vil forutsette et noenlunde presist grunnlag for å «måle» når grensen var passert», har ekspertutvalget kommet med en ny, alternativ tolkning av Den norske kirkes rolle som folkekirke. Utvalget mener

¹ Se slik Prop.130 L (2018–2019) side 52.

² Hjorthaug, Torbjørn Backer (2021) § 16. I Ola Mestad og Dag Michalsen (red.), Grunnloven. Historisk kommentarutgave 1814–2020 (s. 253). Universitetsforlaget; Holmøyvik, Eirik. «Karnovs lovkommentar til Grunnloven § 16». I Lovdata Pro (2024) hentet 19. desember 2025

«et bedre alternativ er å forstå bestemmelsen [i § 16 andre punktum] som et krav om at staten gjennom økonomisk støtte (og lovgivning om «Kirkens ordning» etter § 16 tredje punktum) skal bidra til å bevare virksomhet som Den norske kirke utfører på vegne av samfunnet» (side 21).

Utvalget legger etter dette til grunn at

«støtte til virksomhet som Den norske kirke utfører på vegne av hele samfunnet og som Grunnloven § 16 andre punktum gir plikt til å understøtte, inngår i det som mandatet betegner som «folkekirkeoppdraget». Finansiering av virksomheten som trossamfunn går inn under bestemmelsen i § 16 fjerde punktum om støtte til alle tros- og livssynssamfunn «på lik linje»» (side 22).

Den norske kirke anerkjenner at det kan være vanskelig å *måle* hvordan Den norske kirke er en folkekirke. Vi vurderer likevel at forslaget om å tolke Grunnloven § 16 slik at støtten til Den norske kirke blir fordelt mellom andre punktum og fjerde punktum i Grunnlovsparagrafen, blir kunstig og feil. Vi er heller ikke enige i at det aktuelle skillet vil være «et bedre alternativ».

Selv om folkekirkebegrepet først kom inn i Grunnloven i 2012, er det en betegnelse som har en lengre historie både i statlige og kirkelige programmer og lover. Den norske kirke ved Kirkerådet har allerede i 1976 uttalt at «Den norske kirke er en folkekirke, hvor dåpen er grunnlag for medlemskap».³ Kirke- og undervisningskomiteen uttalte i sin innstilling om stat og kirke fra 1980–1981 jf. Innst. S. nr. 265 (1980–81) s. 6, at:

«Folkekirke er en betegnelse som blir nyttet både om den kirke vi har og om en kirke som er løsrevet fra staten. Med folkekirke menes en kirke hvor dåpen er grunnlag for medlemskap og stemmerett, og vel også en kirke som omfatter det store flertall av folket. Motsetningen til folkekirken blir da en kirke hvor det i tillegg til dåpen kreves personlige kvalifikasjoner eller erklæringer for å kunne bli medlem eller ha stemmerett i kirken. Det kan heller ikke være tvil om at for store deler av folket står også uttrykket «folkekirken» for en kirke hvor mennesker får ta del i kirkelige handlinger som dåp, konfirmasjon og vigsel uten at det stilles krav til deres personlige trosforhold.»

Den norske kirke ved Kirkemøtet har også siden 1994 hatt en overordnet målsetning om at «Den norske kirke skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke». Dette utgjør en sentral del av Den norske kirkes selvforståelse. Til grunn for NOU 2006: 2 innhentet Gjønnes-utvalget en uttalelse fra Kirkemøtet om *Den norske kirkes identitet og oppdrag*, hvor Kirkemøtet utalte seg om Den norske kirkes rolle som folkekirke. Denne har ligget til grunn for både Gjønnes-utvalgets utredning i NOU 2006: 2 og prosessen som ledet frem til kirkeforliket. Både NOU 2006: 2 side 10–11 og St. meld. nr. 17 (2007–2008) side 31–32 og stortingsdebatten til grunnlovsendringene 21. mai 2012 understreker at folkekirkebegrepet er et flertydig begrep som er forstått på ulikt vis. Samtidig understreker utredningene at kirke- og undervisningskomiteens innstilling fra 1981 får frem viktige dimensjoner av folkekirkebegrepet. At dåpen er grunnlaget for medlemskap og at mennesker får ta del i kirkelige handlinger uten at det stilles krav til personlige trosforhold, er viktige sider ved Den norske kirke selvforståelse som folkekirke, og er også forhold som har

³ Stat og kirke – uttalelse fra Bispedømmerådenes fellelråd/Kirkerådet til NOU 1975: 30, 6. mars 1976.

vært vektlagt av Stortinget. Når St.meld. nr. 17 (2007–2008) understreker at staten skal legge til rette for at Den norske kirke kan videreføres som «en åpen, inkluderende folkekirke med rom for ulike grader av trosengasjement, ulike kulturer og tradisjoner og ulike teologiske retninger» (side 9), er det etter vår vurdering ikke oppgaver som «skal bidra til å bevare virksomhet som Den norske kirke utfører på vegne av samfunnet» (utvalget side 21). Grunnlovsbestemmelsen om «folkekirke» kobles i ordlyden mot «evangelisk-luthersk», noe som er et klart teologisk ord. Nytolkningen av folkekirkeoppdraget som utvalget foreslår, er derfor etter vårt syn, ikke dekkende.

At ekspertutvalget legger vekt på at bestemmelsen skal bidra til «å bevare virksomhet», reiser også nye spørsmål om det kun er de oppgaver Den norske kirke ivaretar på vegne av samfunnet i dag, som går inn under folkekirkeoppdraget. Det kan også tenkes at nye oppgaver, i fremtiden, vil være naturlig å karakteriseres som oppgaver Den norske kirke i fremtiden ivaretar som folkekirke, noe en slik nytolkning kan se ut til å sette sperrer for.

For Den norske kirke er det å være folkekirke og trossamfunn to sider av samme sak. Alt Den norske kirke gjør, gjør vi som folkekirke. Den norske kirke deler derfor ikke ekspertutvalgets vurdering av at støtten til virksomhet som Den norske kirke utfører på vegne av hele samfunnet etter Grunnloven § 16 andre punktum, utgjør folkekirkeoppdraget, mens finansiering av virksomheten som trossamfunn går inn under bestemmelsen i § 16 fjerde punktum. Den norske kirke legger, ut fra Grunnloven § 16 sin oppbygning, til grunn at fjerde punktum heller skal forstås som at andre tros- og livssynssamfunn skal støttes på lik linje med Den norske kirke og på linje med hverandre.⁴

Når det er sagt, er vi enige i at det er noen oppgaver Den norske kirke primært ivaretar for hele samfunnet og noen oppgaver Den norske kirke primært ivaretar for deltakerne i det daglige menighets- og kirkelivet. Det har sammenheng med at noen av disse oppgavene heller ikke primært handler om utøvelse av tro og livssyn. Det kan for eksempel gjelde dødsbud. Den norske kirke har som folkekirke en landsdekkende tilstedeværelse og et landsdekkende samfunnsansvar.

2.3 Likebehandling av det som er likt og ikke-diskriminerende støtte

Den norske kirke deler ekspertutvalgets forståelse av at Grunnloven § 16 fjerde ledd om støtte «på lik linje» verner mot usaklig forskjellbehandling på tros- og livssynsområdet, både mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn og mellom alle tros- og livssynssamfunn. Den norske kirke viser til at Lovavdelingen har lagt til grunn at det følger av bestemmelsen «at staten har et ansvar for ikke å *diskriminere* ulike tros- og livssynssamfunn». En forskjellsbehandling som forfølger lovlige formål og som har en objektiv og rimelig begrunnelse, vil derfor normalt være forenlig med grunnlovsbestemmelsen. Som ekspertutvalget peker på i avsnitt 2.6, åpner også EMK for saklig begrunnet forskjellsbehandling.

Dette ligger som juridisk grunnlag for kapittel 4 og diskusjonen om hva som skal inngå i beregningsgrunnlaget for støtte til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke.

⁴ Se tilsvarende i Hjorthaug, Torbjørn Backer (2021) § 16. I Ola Mestad og Dag Michalsen (red.), Grunnloven. Historisk kommentarutgave 1814–2020 (s. 253). Universitetsforlaget, side 255; St.meld. nr. 17 (2007–2008) side 73; Prop. 71 L (2011–2012) side 26 og Prop. 130 L (2018–2019) side 52

2.4 Oppsummering av juridiske vurderinger

Kapittel 2 legger til grunn at Grunnloven § 16, sammen med Norges menneskerettslige forpliktelser, utgjør rammen for statens tros- og livssynspolitik. Staten har både en særskilt plikt til å understøtte Den norske kirke som evangelisk-luthersk folkekirke og en plikt til å understøtte alle tros- og livssynssamfunn «på lik linje».

«På lik linje» forstås ikke som identisk behandling, men som rettfærdig likebehandling av det som er likt, og saklig begrunnet forskjellsbehandling der oppgaver og ansvar er ulike. Dette er også i tråd med EMK artikkel 9 og 14, som åpner for forskjellsbehandling når den har et lovlig formål og en forholdsmessig begrunnelse.

Den norske kirke deler ikke ekspertutvalgets forslag til nytolkning av folkekirkeoppdraget, der støtten til kirken deles i en «folkekirkedel» etter § 16 andre punktum og en «trossamfunnsdel» etter fjerde punktum. For Den norske kirke er det å være folkekirke og trossamfunn to sider av samme sak: alt kirken gjør, gjør vi som folkekirke. Vi legger derfor til grunn at § 16 fjerde punktum skal forstås slik at andre tros- og livssynssamfunn skal støttes på lik linje med Den norske kirke og mellom alle tros- og livssynssamfunn, ikke at Den norske kirkes virksomhet skal splittes i to ulike støttegrunnlag.

På dette grunnlaget begrunnes senere i høringen at forskjeller i finansiering kan være legitime når de springer ut av ulike oppgaver og ansvar.

3.0 Problemforståelse og bakgrunn

Som redegjort for i kapittel 1.2, deler ikke Den norske kirke vurderingen av at støtten til Den norske kirke eller øvrige tros- og livssynssamfunn er for høy eller at den er ute av kontroll. Etter vår vurdering fremstår den budsjettmessige siden av ordningen, målt i de faktiske bevilgningene over statsbudsjettet, som uproblematisk med tanke på de mål tilskuddene skal oppfylle. Samtidig anerkjenner vi enhver tilskuddsordnings behov for politisk legitimitet.

3.1 Hvilket problem skal løses?

Etter drøftingene i foregående kapitler er det naturlig å understreke at kostnadene ved drift av Den norske kirke ikke følger medlemstallene mekanisk. Forventningen om en landsdekkende folkekirke som er tilgjengelig ved kriser består også når befolkningssammensetningen og medlemsandelen endrer seg. Kirken skal være åpen for de som kommer i sorg og i glede, og kirken forvalter viktige livsriter for store deler av befolkningen, uavhengig av medlemskap. Dette gir seg utslag både i aktivitet og i behovet for å opprettholde en grunnleggende infrastruktur over hele landet.

Ut fra Den norske kirkes ståsted er det derfor mer presist å beskrive «problemet» som et behov for å finne en innretning som gjør det mulig å videreføre virksomheten til en grunnlovsfestet, landsdekkende folkekirke på et forsvarlig nivå. Målet må være en ordning som både er økonomisk bærekraftig og politisk robust. Dette vil sikre at folkekirkens oppdrag kan ivaretas langsiktig og forutsigbart.

Etter vår vurdering løses dette best ved i all hovedsak å videreføre dagens finansieringsmodell. Eventuelle justeringer må i hovedsak holdes innenfor dagens gjeldende lovverk. Dagens modell, med både dens styrker og svakheter, er resultat av brede forlik i Stortinget og speiler en tverrpolitisk vilje til å sikre en sterk og tilgjengelig folkekirke. Å bryte

med den tradisjonen gjennom grunnleggende omlegginger kan skape usikkerhet både for staten, sektoren og befolkningen.

3.2 Bærekraft og forutsigbarhet

En statlig finansieringsordning må være både økonomisk og politisk bærekraftig for at den skal oppleves legitim. Det gjelder både overfor staten, for tros- og livssynssamfunnene og for befolkningen. Økonomisk bærekraft handler ikke bare om nivået på tilskuddene, men om at rammene er stabile og tilstrekkelige. Tilskuddene skal sikre at Den norske kirke faktisk kan ivareta sitt samfunnsoppdrag som landsdekkende folkekirke over tid. Eventuelle omstillinger må være forutsigbare og langsiktige. For Den norske kirke betyr dette mulighet til å opprettholde gudstjeneste- og menighetsliv, beredskap, diakonalt arbeid, kirkebygg, frivillighet og kulturtilbud i hele landet. Dette gjelder både i byområder og der hvor befolknings-grunnlaget er lavere. Politisk bærekraft handler om at ordningen har bred forankring og oppleves som rettferdig og forståelig, slik at den står seg over tid og ikke blir gjenstand for hyppige omkamper.

Den norske kirke mener det er god samfunnsøkonomi å støtte tros- og livssynssektoren aktivt. Et sterkt og tilstedeværende kirke- og trosliv er med på å gjøre samfunnet bedre. Det er arena for frivillig innsats, sosiale fellesskap, sorg- og kriseoppfølging, forebyggende arbeid blant barn og unge, beredskap ved ulykker og katastrofer og formidling av kulturarv. Dette gir også mulighet til å ivareta kulturhistoriske kirkebygg gjennom bruk. Dersom finansieringen svekkes eller blir uforutsigbar, kan det gi tydelige samfunnsmessige konsekvenser. Det er grunn til å tro at dette vil treffe særlig hardt i distriktene hvor dette betyr vesentlig nedbygging av aktivitetstilbud i lokalmiljøet, redusert beredskap og færre åpne møteplasser. Slike konsekvenser vil i liten grad kunne kompenseres av andre aktører og kostnadene vil trolig komme til syne i mange andre deler av velferdssamfunnet.

På denne bakgrunn mener Den norske kirke at store og raske omveltninger i tilskuddsordningen og kriteriene for støtte vil kunne svekke både legitimitet og tillit. Det gjelder ikke bare omfattende systemendringer, men også hyppige mindre justeringer som gjør det vanskelig å planlegge langsiktig og bygge opp nødvendig kompetanse og kapasitet. Eventuelle endringer bør derfor utformes med stor varsomhet, fortrinnsvis innenfor tradisjonen av brede politiske forlik, og i nær dialog med Den norske kirke og øvrige aktører i sektoren. Slik kan man bedre unngå utilsiktede utslag for både store og små tros- og livssynssamfunn, og samtidig sikre den forutsigbarheten som er nødvendig.

3.3 Konklusjoner

Den norske kirke deler ønsket om en tilskuddsordning som står støtt over tid, både økonomisk og politisk. Etter vår vurdering er det ikke nivået på dagens tilskudd som skaper utfordringer, men hvordan ordningen innrettes slik at den oppleves ryddig, forståelig og til å leve med for både staten, sektoren og befolkningen. Justeringer kan være nødvendige, men de bør ta utgangspunkt i den modellen som allerede er bygget opp gjennom brede politiske forlik, ikke i et ønske om å svekke statens engasjement og involvering på feltet.

Folkekirkeoppdraget innebærer at Den norske kirke skal være til stede for hele befolkningen, når de søker den. Forventningen om en kirke som er tilgjengelig i kriser, ved livets store overganger og som bærer en landsdekkende infrastruktur av gudstjenesteliv, beredskap og fellesskap står seg. Kostnadene knyttet til dette grunnleggende nærværet ligger fast også når sammensetningen av befolkningen endrer seg.

På denne bakgrunn mener Den norske kirke at veien videre bør være preget av målrettet justering fremfor omfattende ombygging: en videreutvikling av dagens modell, hovedsakelig innenfor gjeldende lovverk og i tett dialog med sektoren, vil best ivareta både legitimiteten i ordningen og muligheten til å være en levende folkekirke i hele landet.

4.0 Beregningsgrunnlaget

Etter vår vurdering er ekspertutvalgets gjennomgang av beregningsgrunnlaget og de tilknyttede problemstillingene saklig, godt strukturert og oversiktlige. I dette kapittelet vil vi belyse de steder hvor det er uenighet og vi imøteser videre dialog med departementet om de konkrete beregningene.

Det følger av ekspertutvalgets arbeid at det er et stort politisk skjønn, hvor mange ulike resultater kan anses som legitime så lenge de holdes innenfor visse rammer. Disse rammene er lovverket, pengebruken samt forståelsen av hva som er legitimt politisk sett. Den norske kirkes anbefaling vil være å positivt utforske dette handlingsrommet med et tydelig henblikk på at resultatet må kunne oppleves legitimt for alle parter.

4.1 Særstilling og oppgaver utenfor beregningsgrunnlaget

Den norske kirke støtter ekspertutvalgets vurdering om at kostnader knyttet til valgordning, nasjonale seremonier og kirkelige tjenester på samisk tas ut av beregningsgrunnlaget. I Tabell 4.1 i ekspertutvalgets rapport tilskrives dette å være ca. 37,4 millioner kroner, hvilket vi støtter at tas ut i sin helhet. For argumentasjon på disse uttrekkene henviser vi til ekspertutvalgets egne arbeider.

Ekspertutvalgets Tabell 4.2 må derimot behandles noe nærmere. Det kommer frem at ekspertutvalget sier at uttrekket av disse kostnadene fra beregningsgrunnlaget ikke skaper utfordringer med dagens lovverk, hvilket er en vurdering Den norske kirke støtter. Uenigheten med ekspertutvalget kommer her til hvordan det løses.

På spørsmålet om institusjonsprester, ved Kriminalomsorgen og utdanningsinstitusjoner, opplever Den norske kirke at ekspertutvalget går utenfor sitt mandat når de blander organiseringer av tjenester inn i debatten tilskuddsordning til tros- og livssynssektoren. Dette står i motsetning til ekspertutvalgets egen vurdering⁵, men er etter vår oppfatning i henhold til mandatet⁶ de er satt til å jobbe under. I mandatet nevnes det ikke noen åpning for å diskutere organisering av Den norske kirke eller offentlige organer. Rekkevidden av hva en omorganisering betyr ser heller ikke ut til å være vurdert av ekspertutvalget når de kommer med sine anbefalinger her. Ekspertutvalget ser ikke ut til å ha vurdert det faktum at fengelsprester har en profesjonsbestemt taushetsplikt etter straffeloven § 211 og en lovbestemt faglig uavhengighet etter trossamfunnsloven § 16 andre ledd når de starter behandling av organisatoriske spørsmål i sitt arbeid. Den norske kirke vil derfor ikke gå videre på en organisasjonsmessig diskusjon som oppleves å være utenfor ekspertutvalgets mandat, og som uansett ligger innunder Kirkemøtets organiseringskompetanse i tråd med trossamfunnsloven § 12.

⁵ Rapport fra ekspertutvalget om tilskuddsordning for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn (2025), s.52

⁶ Rapport fra ekspertutvalget om tilskuddsordning for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn (2025), s.12-13

Til tross for dette er det ingen grunn til å avfeie ekspertutvalgets monetære diskusjon om disse linjene i tabellen. Den norske kirke støtter ekspertutvalget i å holde beløpene for institusjons-prestene utenfor beregningsgrunnlaget.

Den norske kirke vil også advare mot at det tas avgjørelser om organisering av tros- og livssynsbetjeningen med overføring av tilskudd, arbeidsgiveransvar og alt som følger med uten at dette er utredet eller drøftet mellom arbeidslivets parter. Vår klare anbefaling er derfor å ta beløpet ut av beregningsgrunnlaget uten å legge opp til endringer i organisering av tilbudet.

Sjømannskirken - Norsk kirke i utlandet er en selvstendig organisasjon med et klart utspring fra Den norske kirkes arbeid. Det er fortsatt et godt samarbeid og en naturlig historisk og teologisk kobling mellom de to, slik det er mellom Den norske kirke og flere andre viktige diakonale institusjoner i samfunnet. Dette samarbeidet må imidlertid ikke sammenblandes med økonomiske tilskudd. Den norske kirke har ingen råderett over tilskuddet Sjømannskirken - Norsk kirke i utlandet mottar. Derfor følger det naturlig at dette tilskuddet skal helt ut av beregningsgrunnlaget.

At Den norske kirke går med dødsbud, åpner kirker og stiller med personell i krise er en tjeneste mange offentlige instanser er takknemlig for. At befolkningen kan møtes av høyt utdannet personale med sorgkompetanse når de søker den er styrke for både individene som mottar hjelp når den personlige krisen rammer dem og for samfunnet som større enhet. Den norske kirke har også, via sin rolle som landsdekkende folkekirke, en struktur på plass som gjør at denne jobben kan utføres over hele landet til alle døgnets tider. Dette er ikke primært en religiøs betjening, men at samfunnet benytter den samtale- og mellommenneskelige kompetansen som utdannede prester i Den norske kirke har til å møte mennesker i krise og sorg.

At andre aktører ønsker å ta del i dødsbud er naturlig i et livssynsåpent samfunn og det er noe Den norske kirke ønsker velkommen. Samtidig advarer vi mot endringer som gir unødige byråkrati gjennom for eksempel anbudsrunder eller tildeling fra andre organer. Det vil kunne fordyre og komplisere ordningen.

For beløpene som går til VID/Kirkelig utdanning i Nord og KIFO Stiftelsen kirkeforskning støtter Den norske kirke at disse tas ut av beregningsgrunnlaget, men anbefaler videre at de innordnes som egen budsjettpost.

Oppsummert vurdering av Tabell 4.2 i Ekspertutvalget

Oppgaver	Ekspertutvalgets vurdering	Omfang (med forbehold)	Den norske kirkes vurdering
Prester i Kriminalomsorgen	Ut av beregningsgrunnlaget (overføres til institusjonene)	34 mill. kroner	Ut av beregningsgrunnlaget
Prester ved offentlige utdanningsinstitusjoner	Ut av beregningsgrunnlaget (overføres til institusjonene)	16 mill. kroner	Ut av beregningsgrunnlaget
Sjømannskirken - Norsk kirke i utlandet	Helt eller delvis ut av beregningsgrunnlaget	125 mill. kroner	Ut av beregningsgrunnlaget
Dødsbudskap og andre særlige beredskapsfunksjoner	Ut av beregningsgrunnlaget (overføres til andre eller gis som særskilte tilskudd)	27 mill. kroner	Ut av beregningsgrunnlaget (inngår som del av marginal infrastruktur)

VID/Kirkelig utdanning i Nord	Ut av beregningsgrunnlaget (overføres til universitet eller høyskole eller til VID)	7,5 mill. kroner	Ut av beregningsgrunnlaget (overføres til VID)
KIFO Stiftelsen kirkeforskning	Ut av beregningsgrunnlaget (innordnes i budsjettet for annen forskningsinstitusjon eller finansieres som egen budsjettpost)	8,4 mill. kroner	Ut av beregningsgrunnlaget (innordnes som egen budsjettpost)

Subsidiært er Den norske kirke også åpen for at noen av disse midlene i de to tabellene kun delvis tas ut av beregningsgrunnlaget. Dette er da spesielt med hensyn til at andre aktører utfører lignende arbeid om enn i langt mindre omfang. Ekspertutvalget har gjennom flere steder i rapporten lagt opp til at det ligger et stort politisk skjønn i fastsettelse av tilskuddsordning for Den norske kirke og øvrige tros- og livssynssamfunn. Dette skjønnnet kan også utøves på disse og andre områder i Den norske kirkes arbeid. Den norske kirke kommer ikke med noen anbefaling på et eventuelt konkret kronebeløp om det ønskes å ta delvise summer ut av beregningsgrunnlaget, men oppfordrer til at skjønnnet brukes for å finne samlende og gode vedtak for Den norske kirke og sektoren som helhet. Det samme gjelder for folkekirkens arbeid med Døvekirken, samisk og kvensk språk. Selv om dette i seg selv er arbeid som kommer flere til gode enn våre deltakere i det daglige menighets- og kirkelivet, anses totaliteten i beløpet som ekspertutvalget selv presenterer som godt nok til å kunne løse den problemstillingen som skal løses: En bærekraftig tilskuddsordning for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

4.2 Direkte tilskudd til Den norske kirke som beregningsgrunnlag for andre tros- og livssynssamfunn

Som redegjort for tidligere deler ikke Den norske kirke problemforståelsen rundt finansieringsordningen. Det vi derimot anerkjenner er at den politiske legitimiteten for ordningen tidvis kan oppleves å være under press.

Dagens ordning er et produkt av brede forlik som er gjort tidligere, hvilket har vært med å gi legitimitet for både resultat og prosess. Det har også vært med å dyrke et samtale- og samarbeidsklima innad i sektoren der ulike aktører står sammen i stedet for å være i konflikt med hverandre over kroner og øre. Dagens tilskuddsordning er lite byråkratisk og følgene av å eventuelt innføre nye modeller vil sannsynligvis ha store merkostnader på byråkrati både for staten og tilskuddsmottakerne. Dette gjør det derfor økonomisk rasjonelt å heller tenke i retning av justering av dagens modell og sikre at mest mulig av tilskuddet går til å utføre oppdraget og ikke unødig administrasjon.

Samtidig anerkjenner Den norske kirke at staten kan ha behov for å sette enkelte kriterier for tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke for å sikre at statens penger tilfaller organisasjoner som bidrar til måloppnåelse av statens uttalte mål for sektoren slik det står beskrevet i statsbudsjettet og i regjeringens strategi for det livssyns åpne samfunnet. Dette kan for eksempel komme frem i form av aktivitetskrav eller krav til geografisk utstrekning, slik vi ser i andre statlige tilskuddsordninger. Slike kriterier kan kun iverksettes etter tett og god dialog med tros- og livssynssamfunnene primært, Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, og må ta hensyn til tros- og livssynssamfunnenes ulike kapasitet til å følge opp tilskuddsordninger som krever mye administrasjon.

4.3 Marginal infrastruktur, seremonirom og bygg

Begrepet marginal infrastruktur brukes av ekspertutvalget om den delen av Den norske kirkes virksomhet som handler om å opprettholde en grunnleggende kirkelig infrastruktur over hele landet. Dette bygger på en erkjennelse av at kirken har utviklet seg sammen med landet gjennom en tusenårig historie. Marginal infrastruktur omfatter blant annet kirkebygg og andre lokaler, men også beredskap ved kriser og dødsfall, tilgjengelige tjenester i distrikter med små befolkningsgrunnlag, og funksjoner som gjør at befolkningen kan ta kirken i bruk når behovet oppstår. Dette er oppgaver som springer ut av folkekirkeoppdraget, og som kommer hele samfunnet til gode. Utvalget mener dette trekkes i retning av å ta en andel av kostnadene til den marginale infrastrukturen ut av beregningsgrunnlaget, men at andelen må fastsettes etter Stortingets skjønn.

Den norske kirke er enig med ekspertutvalget i at Den norske kirkes marginale infrastruktur påfører Den norske kirke kostnader som andre tros- og livssynssamfunn ikke har på samme måte. Kostnader som følger av et særskilt, landsdekkende samfunnsansvar er ikke direkte sammenlignbare med medlemsrelatert virksomhet i andre tros- og livssynssamfunn. Innholdet i og omfanget av det som regnes som marginal infrastruktur og konsekvensene for beregningsgrunnlaget, må imidlertid fastsettes gjennom politiske avveininger. Det vil alltid ligge et visst skjønn når grensen mellom hva som skal regnes å være innenfor og utenfor beregningsgrunnlaget skal trekkes. Den norske kirke støtter at dette politiske skjønnet utøves.

Dersom midler til marginal infrastruktur holdes utenfor beregningsgrunnlaget, forutsetter Den norske kirke at det må etableres en søkbar, nasjonal tilskuddsordning for seremonirom og bygg som er beregnet forholdsmessig ut fra den delen av tilskuddet til marginal infrastruktur som holdes utenfor beregningsgrunnlaget. Hensikten er å medvirke til mer likeverdige rammer for tros- og livssynsutøvelse i praksis. En søkbar tilskuddsordning for seremonirom og bygg vil være et viktig virkemiddel for å motvirke økonomisk skjevhet og for å sikre at endringene i beregningsgrunnlaget ikke fører til dårligere rammer for mangfoldet av tros- og livssynssamfunn. Dersom midler til marginal infrastruktur skilles ut særskilt for å tydeliggjøre folkekirkens samfunnsansvar, bør det samtidig etableres ordninger som gir andre tros- og livssynssamfunn en reell mulighet til å utvikle og vedlikeholde egne rom og bygg. En søkbar ordning vil gjøre det mulig å fordele midler ut fra faktiske behov og dokumenterte prosjekter, uavhengig av størrelse og geografisk plassering, og vil slik bidra til mer likeverdige praktiske rammer for tros- og livssynsutøvelse.

Den norske kirke støtter her utvalgets påpekning av at en «kombinasjon av medlemsbasert tilskudd og støtteordninger som f.eks. tar sikte på å ivareta behovet for verdige seremonilokaler for tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke, kan gjøre det mulig å ivareta det aktuelle formålet mer presist enn i dag, og samtidig sikre at kravet om å støtte «på lik linje» blir oppfylt» (s. 84). En slik kombinasjon vil trolig også kunne bidra til å styrke den politiske legitimiteten til tilskuddsordningen for tros- og livssynssamfunn.

4.4 Konklusjoner

Dersom det skal gjøres endringer i finansieringsordningen, støtter Den norske kirke hovedgrepet i ekspertutvalgets arbeid om beregningsgrunnlaget og mener utvalget har håndtert et potensielt konfliktfylt tema på en god måte. Innenfor de juridiske og politiske rammene som foreligger, ser Den norske kirke et betydelig handlingsrom der ulike løsninger er lovlige og samtidig oppleves legitime.

I kroner og øre er det ingen forskjell mellom ekspertutvalget og Den norske kirke når det kommer til vurdering av Tabell 4.1 og 4.2. Der det skiller seg er rundt hvordan dette skal håndteres på enkeltposter i Tabell 4.2, spesielt med hensyn til å være innenfor mandatet som er gitt.

5.0 Vurdering av ulike modeller fra ekspertutvalget

5.1 Anbefalt modell

Den norske kirke mener dagens finansieringsordning er god og forutsigbar. Dersom det skal vurderes justeringer i ordningen, er det avgjørende for Den norske kirke at resultatet får bred politisk legitimitet og oppleves som gjenkjennelig og rettferdig for både staten, sektoren og befolkningen. Etter vår vurdering kan dette bare oppnås gjennom justeringer innenfor rammen av modell A. Denne modellen tar utgangspunkt i dagens ordning med direkte tilskudd til Den norske kirke og et likt tilskudd per medlem til øvrige tros- og livssynssamfunn regnet ut fra et beregningsgrunnlag, og bygger dermed videre på en struktur som allerede er godt innarbeidet og forankret gjennom mange tiårs politiske forlik.

Ekspertutvalget beskriver selv modell A som et «0-alternativ pluss», der dagens støtteordning videreføres, men med et justert beregningsgrunnlag. Lik sats per medlem til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke ivaretar kravet i Grunnloven § 16 om støtte «på lik linje», samtidig som det gis rom for å skille ut deler av tilskuddet til Den norske kirke som støtte til virksomhet den utfører på vegne av og for hele samfunnet. Dette samsvarer godt med tidligere anført argumentasjon, der vi legger til grunn både en sterk offentlig finansiering, videreføring av direkte tilskudd til folkekirken og rettferdig likebehandling av det som faktisk er likt.

Modell A legger også best til rette for økonomisk og politisk bærekraft, slik vi har beskrevet i kapittel 3 og 4. Den gir forutsigbare og forståelige rammer, begrenser behovet for nye og byråkratiske ordninger og bygger videre på en modell som har bidratt til tillit og samarbeid i tros- og livssynssektoren, snarere enn konkurranse og konflikt. Samtidig åpner modellen for at nødvendige justeringer kan gjennomføres. Dette ser vi blant annet ved at en kan velge å ta ut oppgaver som valg, nasjonale seremonier, samisk kirkeliv, institusjonsprester, beredskap ved dødsbud og andre særlige samfunnsoppgaver fra beregningsgrunnlaget, og ved å definere tilskudd til marginal infrastruktur tydeligere som en del av folkekirkens særskilte ansvar.

Innenfor modell A anbefaler Den norske kirke særlig to typer justeringer. For det første bør beregningsgrunnlaget rendyrkes slik at oppgaver som Den norske kirke utfører på vegne av hele samfunnet, holdes utenfor. Dette gjør ordningen mer konsistent, samtidig som det tydeliggjør at direkte tilskudd til folkekirken ikke er en særfordel, men en forutsetning for å kunne bære det samfunnsoppdraget som følger av folkekirkeoppdraget. For det andre bør et eventuelt uttrekk av tilskudd til marginal infrastruktur følges opp av en nasjonal, søkbar tilskuddsordning for seremonirom og bygg for øvrige tros- og livssynssamfunn, beregnet forholdsmessig ut fra det som tas ut. Slik kan en justert modell både tydeliggjøre folkekirkens særstilling og styrke likeverdige, praktiske rammer for tros- og livssynsutøvelse i hele sektoren.

På denne bakgrunn anbefaler Den norske kirke at videre arbeid med finansieringsordningen tar utgangspunkt i modell A, med justeringer som ivaretar våre hensyn i kapittel 2 og vurderingene i kapittel 3 og 4. Vi vil samtidig løfte frem forslaget fra blant annet Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn om at beregningsåret for tilskudd til andre endres, slik at tilskudd i ett år, beregnes ut fra medlemstallet 31.12 to år før – altså slik at tilskudd for 2027 beregnes ut fra medlemstall 31.12.2025.

Vi mener dette er den løsningen som best forener hensynet til en levende, landsdekkende folkekirke, et mangfoldig tros- og livssynsfelt og en robust, politisk bærekraftig ordning for framtiden.

5.2 De to andre modellene

Den norske kirke vurderer at verken modell B eller modell C fremstår som reelle alternativer for videre arbeid.

Modell B, der beregningsperioden fryses over en lengre periode, gir etter vår vurdering en falsk trygghet om forutsigbarhet. I praksis flyttes diskusjonen om tilskuddsnivå inn i hver stortingsperiode og gir ikke grunnlag for en langsiktig ordning. Det øker risikoen for store sprang i tilskuddsnivået ved regjeringsskifter og undergraver den brede, tverrpolitiske forankringen som har vært et kjennetegn ved dagens modell, i tråd med en aktivt støttende tros- og livssynspolitik og som sektoren trenger.

Modell C, der Stortinget fastsetter årlig sats per medlem uavhengig av utviklingen i Den norske kirke, løsrives i stor grad fra den eksisterende logikken i ordningen. Den inviterer til årlige fordelingskonflikter om en samlet pott, legger opp til skarpere konkurranse mellom tros- og livssynssamfunn og kommersialisering av sektoren der noens økonomiske gjennomslag betyr andres tap. I tillegg svekkes koblingen til både folkekirkens særskilte samfunnsoppdrag og prinsippet om likebehandling av det som faktisk er likt. Dette vil sterkt utfordre dagens forståelse av likebehandling i sektoren.

På denne bakgrunn vil Den norske kirke fraråde at modell B eller C legges til grunn i et eventuelt videre arbeid med finansieringsordningen. Vi vil også benytte anledning til å advare mot noen av de konsekvenser som ligger i å eventuelt innføre disse modellene: Å legge til rette for at tros- og livssynssamfunnenes tilskudd følger en valgkampsyklus eller at de skal strides om en avgrenset pot med penger oppleves å stå i direkte motstrid til regjeringens strategi for et livssynsåpent samfunn.

5.3 Momenter utenfor mandatet som ikke bør være med i videre vurderinger

At tilskuddet til Den norske kirke består av både statlig og kommunal komponent ligger fast. Kirkebyggene og lokalkirken er nært knyttet til lokalsamfunnet. Den norske kirke kan ikke støtte en modell der hele tilskuddet statliggjøres. En ren statlig finansiering vil svekke den lokale og kommunale forankringen som er en viktig del av folkekirkemodellen og øker avstanden mellom kirken og lokalsamfunnet. Dagens delte finansiering mellom stat og kommune gir både bedre forankring og tydeligere ansvarslinjer.

Den norske kirke avviser også innføring av livssynsavgift. En slik ordning vil være dyrt å innføre, gi uforutsigbarhet i finansieringen og risikerer å gjøre tros- og livssynsfeltet til en mer konfliktfylt fordelingsarena. Det vil dessuten kunne kommersialisere sektoren og svekke historien og tradisjonen om at finansiering av folkekirken og tros- og livssynssektoren er et felles samfunnsansvar.

5.4. Konklusjoner

På bakgrunn av drøftinger gjort så langt i høringssvaret anbefaler Den norske kirke at et eventuelt videre arbeid med finansieringsordningen tar utgangspunkt i modell A, med justeringer i tråd med de hensyn som er formulert i kapittel 1 og vurderingene i kapittel 3 og 4. Dette er den løsningen som best forener hensynet til en levende, landsdekkende folkekirke, et mangfoldig tros- og livssynsfelt og en robust, politisk bærekraftig ordning for framtiden.

6.0 Trygg innfasing av justeringer i finansieringsordningen

Ekspertutvalget understreker i kapittel 6 behovet for en gradvis og forutsigbar innfasing av justeringer i finansieringsordningen. Dette støttes av Den norske kirke. En modell som skal ivareta både religionsfriheten og et bredt, tilgjengelig tros- og livssynstilbud for alle, må ikke endres på en måte som skaper brå kutt eller uforutsigbare utslag lokalt. Overgangen til en justert ordning må derfor bidra til å bevare en sterk offentlig finansiering og sikre at befolkningen har reell mulighet til å utøve tro og livssyn uavhengig av inntekt, bosted og livssituasjon.

For Den norske kirke er det særlig viktig at innfasingen skjer slik at den grunnlovsforankrede rollen som landsdekkende folkekirke kan videreføres uten brudd i tilbud, beredskap og nærvær. Justeringer i beregningsgrunnlag og tilskudd må derfor kombineres med tilstrekkelig overgangstid, tydelige tidsplaner og stabile rammer, slik at både staten, kommunene og kirken kan planlegge stillinger, byggforvaltning og aktivitet på en ansvarlig måte. En «myk» innfasing, heller enn store sprang fra ett år til et annet, er en forutsetning for at justeringene ikke skal svekke tilliten til ordningen og opplevelsen av at dette er et felles, langsiktig samfunnsprosjekt.

Den norske kirke mener videre at overgangsfasen må preges av tett dialog mellom myndighetene, Den norske kirke og øvrige tros- og livssynssamfunn. Erfaringer fra de første årene med en justert modell bør brukes aktivt til å korrigere uheldige utslag og til å sikre at ordningen samlet sett styrker både folkekirkens oppdrag og mangfoldet i sektoren.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.